

poročevalec

SKUPŠČINE SR SLOVENIJE IN
SKUPŠČINE SFR JUGOSLAVIJE
ZA DELEGACIJE IN DELEGATE

Ljubljana, 13. 5. 1983

Letnik IX, štev. 12

Cena 10 din

PREGLED SEJ ZBOROV SKUPŠČINE SR SLOVENIJE 11. maja 1983

Delegati Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije ter delegati Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije so na skupnem zasedanju poslušali:

– uvodno obrazložitev podpredsednice Skupščine SR Slovenije **Silve Jereb** k poročilu o uveljavljanju delegatskega skupščinskega sistema v sedanjih družbenoekonomskih razmerah;

– uvodno obrazložitev podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije **Dušana Šinigoja** k osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;

– uvodno obrazložitev člana Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiškega sekretarja za finance **Rudija Šepiča** k poročilu o izgubah v gospodarstvu v letu 1982.

Zbor združenega dela, Zbor občin in Družbenopolitični zbor so na sejah sprejeli:

– poročilo o uveljavljanju delegatskega skupščinskega sistema v sedanjih družbenoekonomskih razmerah in osnutek stališč in priporočil o nadaljnjem uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov;

Zbor združenega dela, Zbor občin in Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije so sprejeli:

– osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Družbenopolitični zbor je ob obravnavi osnutka zakona sprejel stališča.

Zbor združenega dela, Zbor občin, Družbenopolitični zbor in Skupščina Kulturne skupnosti Slovenije so sprejeli:

– osnutek zakona o kulturnoumetniških dejavnostih in o posredovanju kulturnih vrednot.

Zbor združenega dela in Zbor občin sta sprejela:

– ugotovitve in sklepe ob obravnavi poročila o izgubah v gospodarstvu v letu 1982;

– predlog za izdajo zakona o določitvi stopnje za združevanje sredstev rezerv v Sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije v letu 1983 za zavezanice, ki niso sprejeli samoupravnega sporazuma, s predlogom zakona;

– predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samopriskvku (Družbenopolitični zbor je ob obravnavi predloga zakona sprejel sklep);

PRILOGA:

Gradivo za seje zborov Skupščine SR Slovenije 22. junija 1983

POROČILO

o uresničevanju politike zaposlovanja v letu 1982 (ESA-259)

PREDLOG ZAKONA o spremembi zakona o davku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti (ESA-213)

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti (ESA-212)

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pred požarom (ESA 236)

POROČILO

o izvajanju zakona o investicijskih vlaganjih SR Slovenije v graditev zaklonišč za republiške organe in organizacije v obdobju od leta 1981 do leta 1990 za leto 1982
DOKONČNO POROČILO

o izvajanju zakona o investicijskih vlaganjih SR Slovenije v graditev objektov in nabavo opreme v obdobju od leta 1981 do leta 1985 za leto 1982

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o ustanovitvi Skupnosti za ceste Slovenije

- predlog za izdajo zakona o dopolnitvi zakona o ureditvi obveznosti obračunavanja amortizacije za določena osnovna sredstva za leti 1982 in 1983, z osnutkom zakona;
- predlog za izdajo zakona o stečaju nad obratovalnicami samostojnih obrtnikov;
- predlog odloka o soglasju k statutom visokošolskih organizacij združenega dela: Visoke tehniške šole v Mariboru, VTO Fakultete za strojništvo, VTO Fakultete za elektrotehniko, VTO Fakultete za gradbeništvo, VTC Fakultete za kemijo in Višje šole za zdravstvene delavce Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Zbor združenega dela je sprejel:

- predlog odloka o potrditvi zaključnega računa prihodkov in odhodkov Narodne banke Slovenije za leto 1982 in o vrnitvi ugotovljenih presežkov dohodkov;
- predlog odloka o potrditvi finančnega načrta prihodkov in odhodkov Narodne banke Slovenije za leto 1983;
- sklep ob obravnavi osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin;
- sklep ob obravnavi osnutka zakona o dopolnitvi zakona o carinski tarifi.

Vsi trije zbori – Zbor združenega dela, Zbor občin in Druženopolitični zbor – so sprejeli:

- predloge poslovnikov zborov;
- predlog odloka o načinu izvolitve predsednika in podpredsednika Skupščine Socialistične republike Slovenije po

poteku prve dveletne mandatne dobe;

Zbor občin pa je sprejel še:

- predlog odloka o ustanovitvi, nalogah in sestavi delovnih teles Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Zbori so sprejeli tudi:

- predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi člana Komisije Skupščine SR Slovenije za vloge in pritožbe: dolžnosti člana komisije je bil razrešen **Janko Kavalar**, za člana komisije pa je bil izvoljen **Jože Kus**;
- predlog odloka o izvolitvi sodnic za prekrške Republiškega senata za prekrške v Ljubljani; za sodnice za prekrške tega senata so bile izvoljene: **Meta Košir-Zebec, Marta Müller in Martina Perovšek-Linke**.

Zbor občin je sprejel tudi:

- predlog zakona o prekrških (Zbor združenega dela predloga tega zakona ni sprejel)
- Druženopolitični zbor je ob obravnavi predloga zakona sprejel sklep.

Zbor združenega dela je sprejel tudi:

- predlog odloka o soglasju in o pristopu k sklenitvi dogovora o izdaji doplačilne poštne znamke »XIV. zimske olimpijske igre, Sarajevo 1984«
- predlog za izdajo zakona o plačevanju doplačilne poštne znamke »XIV. zimske olimpijske igre, Sarajevo 1984«, z osnutkom zakona
- (Zbor občin predloga odloka o soglasju in o pristopu k sklenitvi tega dogovora ter predloga za izdajo tega zakona z osnutkom zakona ni sprejel).

NA SEJAH ZBOROV SO RAZPRAVLJALI

Zbor združenega dela:

Aleš Sojar, Matjaž Kmecl, Marinka Skrinjar, Branko But, Majda Žehelj, Bogdan Fon, Antonija Mrzljak, Vinko Kastelic, Marks Vrtič, Davorin Marušič, Janko Bregar, Milan Utrša, Ernest Kovačec, Milan Spruk, Slavko Rajh, Peter Janežič, Miran Potrč, Milan Čelan, Miro Gošnik, Anamarija Šprah, Jože Pacek, Janko Maček, Ivan Novak, Danilo Bašin, Marko Vraničar, Vinko Štefančič, Janez Sivka, Jože Sintič, Janez Basle, Mile Breberina, Milan Krajnik, Vojko Štampelj, Sonja Müller-Labernik, Jože Zaljuberšek, Janko Veler, Marjan Grabnar, Jože Gerkišič, Jože Turnšek, Zora Maljkovič, Franc Kropelj, Janez Šter, Bernard Krivec, Janko Veler, Rudi Šepič, Mirko Jamar, Miha Wohinz, Ivan Novak, Jože Škufca, Ludvik Zajc, Albin Romih, Bojan Šefman, Miro Blaha.

Zbor občin:

Ivo Bernard, Tone Hren, Črtomir Mesarič, Janez Levičar, Ivan Gole, Anka Tominšek, Rudi Šepič, Jože Humer, Peter Habjan, Vida Šavli, Gustav Guzej, Janko Šlauer, Uroš Gulič, Franc Dežman, Marjan Žalec, Franc Ranier, Vinko Kurzweil, Uroš Dular, Marija Vnuk, Peter Hedžet, Jože Globačnik, Savin Jogan, Tatjana Kosovel, Janez Miklavčič, Slavko Gregorec, Lucijan Vuga, Franc Dežman, Vlado Lešnjak, Mirko Hajdinjak, Ivan Vrecl, Janez Rošker, Igor Vandot, Jernej Vrhunec, Janez Piškur, Viljem Petek, Jože Kovač, Anka Čufer, Nežka Čad, Zvonko Draksler, Julka Žibert.

Druženopolitični zbor:

Tilka Blaha, Marija Pukl, Vinko Hafner, Alojz Kikec, Vili Vindiš, Lado Kocijan, Milan Bratec, Lojze Ude, Valerija Škerbec, Marjan Kotar, Ivanka Vrhovčak, Nuša Kerševan, Ciril Ribičič, Francka Herga, Marija Aljančič, Viljem Pahor, Rudi Čačinovič, Kristina Kobal, Ludvik Zajc.

Pisne razprave so ob razpravah k posameznim točkam dnevnega reda oddali:

- delegati iz skupin delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela s posameznih področjih dejavnosti in okolišev: Ptuj, Ljubljana – Bežigrad, Maribor – Rotovž, Nova Gorica, Idrija, Tržič, Laško, Vrhnika, Slovenske Konjice, Maribor – Pobrežje, Ilirska Bistrica, Radlje ob Dravi, Velenje, Ljubljana Vič-Rudnik, Lendava, Slovenska Bistrica, Radovljica, Škofja Loka, Celje, Ljubljana – Šiška;
- delegati iz skupin delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz skupščin občin: Slovenske Konjice, Celje, Nova Gorica, Izola, Kraj, Tržič, Ljubljana-mesto, Slovenj Gradec, Titovo Velenje, Maribor Ruše, Piran, Ljubljana – Bežigrad, Trbovlje, Mozirje, Ilirska Bistrica, Kočevje, Postojna, Cerknica, Novo mesto, Ptuj, Laško, Radlje ob Dravi, Lendava, Žalec, Šentjur pri Celju, Ljubljana Vič-Rudnik, Tolmin.

Iz Skupščine SFRJ

NOVI PREDPISI

Delo pri vsebinski preobrazbi bank v samoupravne asociacije združenega dela teče počasi

- Dosedanje spremembe in dopolnitve zakona so se v glavnem nanašale na institucionalne in organizacijske spremembe, ne pa na vsebinske spremembe odnosov v bankah
- Dobra organiziranost bank, finančna disciplina in odgovornost v bankah so pogoj za uresničevanje stabilizacije na tem področju
- Razširitev kroga ustanoviteljev daje možnost drobitve obstoječega bančnega sistema
- Z zakonom bo treba točneje urediti vprašanje rizika banke za investicije, ki jih kreditira
- Omejevanje kreditne aktivnosti bank je stvar tekoče kreditne politike, ne pa zakonske regulative

Razprava, ki je aprila potekala v delovnih telesih Zveznega zbora o Osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema, je pokazala dokaj enotno mnenje delegatov, da so predlagane novosti v tem pomembnem Zakonu le del odgovora na prejšnje zahteve za vsebinsko spreminjanje odnosov na področju kreditnega in bančnega sistema.

Največji del predlaganih rešitev so delegati sprejeli, in sicer z določenimi pripombami. Večkrat pa so poudarili, da je preobrazba bank v prave samoupravne finančne asociacije združenega dela na temeljih Ustave SFRJ šele na začetku.

Odnosi v bankah se počasi spreminjajo

Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je matično delovno telo pri sprejemanju tega Zakona, je podprl Osnutek. Zavzel pa se je, da je nujno treba nadaljevati delo pri poglobljenem preučevanju odnosov na kreditno-monetarnem in bančnem področju, da bi se

tako bančne organizacije celoviteje preobrazile v samoupravne asociacije združenega dela. Poleg tega so člani Odbora zahtevali, da je treba določiti nosilce teh nalog.

Med načelno razpravo je bilo poudarjeno, da predlagane spremembe in dopolnitve zajemajo le tista vprašanja, pri katerih je praksa opozorila, da niso ustrezno rešena. Gre za natančnejšo opredelitev in pojasnitev posameznih zakonskih določb in za njihovo usklajevanje z Zakonom o združenem delu in drugimi sistemskimi zakoni.

Med razpravo je bilo posebej poudarjeno, da počasi poteka preobrazba odnosov v bankah, vse dosedanje spremembe in dopolnitve tega Zakona pa so bile v glavnem namenjene institucionalnim in organizacijskim vprašanjem, ne pa tudi vsebinskemu spreminjanju odnosov v bankah. Zaradi tega so banke delovale avtarkično in prispevale svoj delež tudi k problemom v strukturi gospodarstva. K temu je, so ocenili delegati, precej prispeval tako imenovani anonimni kapital, pri katerem so bili naknadno

določeni nameni, in sicer praviloma za tiste gospodarske panoge, ki imajo večji koeficient obračanja denarnih sredstev.

Po mnenju delegatov tega Odbora je treba pri preobrazbi bančnega sistema nujno vzpostaviti tak sistem, da bodo delavci odločali o poslovanju banke in nosili odgovornost ter riziko glede investicijskih odločitev in odobrenih kreditov. Tudi vzpostavitev dohodkovnih povezav v reprodukcij-skih celotah je nujna. Poleg tega pa je nadaljnji pomemben pogoj za približevanje odnosov v bankah ciljem ekonomske stabilizacije dobra organiziranost, ustrezna finančna disciplina in odgovornost v bankah.

Težav v bančnem in kreditnem sistemu ni mogoče rešiti s parcialnimi rešitvami, so sodili člani Odbora. Njihovo reševa-

nje terja tudi preobrazbo Narodne banke Jugoslavije kot posredne institucije, ki ima neposreden vpliv na oblikovanje celotnih odnosov v bančništvu. Zaradi tega mora biti ta Zakon le del zakonskega paketa, ki bo uredil odnose na področju bančnega, denarnega in kreditnega sistema.

Pri preobrazbi odnosov na bančnem področju pa je treba po mnenju delegatov Odbora za družbenoekonomske odnose posebno pozornost nameniti tudi rešitvam, ki bodo omogočile nemoteno kroženje denarja na enotnem jugoslovanskem tržišču in zagotovile večjo finančno disciplino v bančnem poslovanju. Delegati so tudi priporočili, da bi oblikovali mehanizem, ki bi omogočil hitrejšo kroženje denarja, tako dinarskega kot deviznega. Pri tem so opozorili tudi na pomanjkljivost nekaterih do-

PRIPOMBE DELOVNIH TELES ZVEZNEGA ZBORA
SKUPŠČINE SFRJ K OSNUTKU ZAKONA O SPREMEN-
BAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O TEMELJIH KREDIT-
NEGA IN BANČNEGA SISTEMA – k AS – 162

ločb v Zakonu o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino.

Kdo je lahko ustanovitelj banke?

Med razpravo o posameznih predlaganih rešitvah v Osnutku zakona, so delegati v tem delovnem telesu ob predlogu, da bi razširili krog pravnih subjektov, ki lahko ustanovijo banke, opozorili na nekatere nepreciznosti in nejasnosti v predlagani določbi. Osnutek zakona namreč omogoča samoupravnim skladom združenega dela, delovnim skupnostim in vsem družbenim pravnim osebam, ki ustvarjajo celoten prihodek, da smejo ustanoviti banko. Delegati so zahtevali odgovor na vprašanje, če je lahko isti subjekt ustanovitelj ene ali več bank, če so lahko ustanovitelji SIS, interne banke in pogodbene organizacije in vprašali, kakšen mora biti minimum sredstev temeljne organizacije združenega dela, da lahko postane ustanoviteljica banke. Predlagane rešitve, je bilo rečeno, odpirajo možnosti, da pri njihovem praktičnem izvajanju pride do še večjega drobljenja obstoječega bančnega sistema.

Glede predloga, da se delitev skupaj ustvarjenega dohodka razdeli med članicami banke po prispevku, ki so ga dale k ustvarjanju tega dohodka, so delegati priporočili, da je treba izdelati merila te delitve, saj so izhodišča pri urejanju tega vprašanja različna.

Poglavje osnutka zakona o združevanju dela in sredstev za določene namene, bi morali po mnenju delegatov tega Odbora temeljito predelati, in sicer v skladu s določbami Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu. Skladno s tem bi bilo treba določiti namene združevanja dela in sredstev za razširjeno reprodukcijo in za tekočo likvidnost ter za druge kratkoročne namene.

Natančnejša ureditev rizika banke

Predlog najpomembnejše dopolnitve veljavnega Zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema, ki ureja vprašanje rizika bančne organizacije za pokritje izgub za investicije, za katere je banka dala kredit ali garancijo, po mnenju delegatov ni dovolj natančen. Zapisati bi morali, kolikšen je riziko banke, do kdaj traja, kakšen in kolikšen je dejanski vpliv banke na poslovanje uporabnikov sredstev po zaključni investici-

ji in na samoupravne pravice delovne organizacije ter odločanje o najpomembnejših vprašanih njenega poslovanja.

Poleg tega je bilo v tem Odboru tudi poudarjeno, da banka ne more biti direkten udeleženec pri združevanju sredstev, saj se prek nje dejansko neposredno združujejo njene članice – ustanoviteljice. Klasičen krediten odnos, kakor je bilo rečeno, ne bi smeli poistovetiti s sodelovanjem v skupnem dohodku na podlagi skupne investicije.

Delegati so mimo tega tudi predlagali, da mora Osnutek zakona določiti, iz katerih sredstev bo banka nosila riziko in za kakšen del izgub, saj je treba upoštevati, da nima vpliva na vodenje poslovne politike organizacije združenega dela, ki jo kreditira, da nima niti vpliva na spremembe pogojev gospodarjenja in ne na druge okoliščine, ki se pojavijo v procesu investiranja.

Za predlagano dopolnitev Zakona, ki bi omogočila civilnim pravnim osebam, da odpirajo tekoče račune v bankah, pa so delegati predlagali, da bi podrobneje določili pojem civilne pravne osebe, določili pogoje, ko je mogoče odpirati tekoče račune občanov in predpisali, kdo odloča o njihovih sredstvih, kdo pa za njih odgovarja glede na vse bolj razširjeni pojav zlorabe čekov.

Iz Osnutka zakona bi bilo treba izvzeti vse določbe, ki so namenjene urejanju bančnega poslovanja, ker je to stvar tekoče ekonomske politike, vsako leto pa se določajo z ukrepi kreditno denarne politike.

Osnutek zakona nadalje predlaga, da bi Zvezni izvršni svet dobil pooblastilo za sprejetje vrste ukrepov za omejevanje kreditne aktivnosti bank, niso pa predvidene tudi okoliščine, ko bi take omejitve ZIS smel sprejeti. Po mnenju delegatov take rešitve ni mogoče vključiti v Zakon, saj je to sestavina skupnih temeljev kreditne politike.

Delegati niso podprli niti predloga, da bi lahko imela interna banka več delovnih skupnosti. Grede predlagane določbe, da izvršni odbor banke odloča o korekciji vrednosti spornih in dvomljivih terjatev in da sprejema sklepe o njihovem odpisu, so delegati opozorili, da je to izključna pravica članic banke, ki izhaja iz njihovega deleža v združenih sredstvih.

O pogojih, da se banka razglasi za nelikvidno, so v Odboru za družbenoekonomske odnose menili, naj predlagatelj

Zakona ponovno preuči predvidene roke uporabe sredstev rezervnega sklada in sredstev obvezne rezerve. Ti roki so po sodbi delegatov sedaj prekratki, tako da bi izvajanje predlagane rešitve povzročilo proglasitev večjega števila temeljnih bank za nelikvidne. Veljavnih določb Zakona glede odgovornosti izvršnih odborov bank za zagotavljanje njihove likvidnosti pa naj ne bi spremenjali. Natančnejše pa bi morali urediti vprašanje devizne likvidnosti, ker nekatere rešitve v Zakonu o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino lahko vplivajo na teritorialno zapiranje bank, s tem pa tudi na zadrževanje plačilnobilančnih pozicij republik in pokrajin.

Za sredstva solidarne odgovornosti pa so se delegati zavzeli, da naj še naprej veljajo sedanje določbe, ker imajo ta sredstva trajen pomen.

Osnutek zakona predlaga tudi pomembno razširitev poslovne dejavnosti Poštne hranilnice, vključno tudi opravljanje deviznih poslov občanov in civilnih pravnih oseb. Delegati so zahtevali obrazložitev, zakaj je to predlagano. Po njihovem mnenju bi predlagana decentralizacija deviznega poslovanja pomembno vplivala na zmanjševanje deviznega potenciala bank, s tem pa tudi na njihove možnosti, da izpolnijo že prevzete obveznosti.

Omejevanje kreditne aktivnosti banke

Komisija Skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja Zakona o združenem delu je dala podobne ocene o počasni preobrazbi bančnega sistema na temeljih Ustave SFRJ kot Odbor. Poleg tega so delegati v tem delovnem telesu opozorili, da predlagane spremembe v tem Osnutku zakona ne zagotavljajo hitrejšega uresničevanja odločujoče vloge delavcev pri usmerjanju denarnega dela njihovega dohodka, združenega v bankah.

Glede predlagane določbe, ki ureja razporejanje skupnega dohodka v bankah, so menili, da ni dovolj opredeljena, saj bi bilo treba določiti načelo samoupravnega odločanja tudi o sredstvih hranilnih vlog občanov, ki se pojavljajo kot pomemben vir kreditiranja gospodarstva.

Tudi ta Komisija se ni strinjala s predlagano dopolnitvijo Zakona glede omejevanja kreditne aktivnosti bank, pri čemer je poudarila, da je tudi to sestavina skupnih temeljev kreditne politike.

Člani Komisije so sprejeli predlagano dopolnitev Zakona, ki občanom, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom, omogoča uporabo kreditov pri bankah, vendar so se zavzeli, naj Zakon določi dejavnosti, ki jih bodo banke lahko kreditirale.

Delegati so nadalje opozorili predlagatelja sprememb in dopolnitev Zakona, da sodi določanje spornih terjatev in njihov odpis izključno v pristojnost skupščine banke. Za pogoje, po katerih se banka proglasi za nelikvidno, pa so priporočili, da bi to natančnejše uredili s podzakonskimi akti.

Zakon naj ne bi predvideval možnosti, da se v okviru temeljne banke ustanovi več delovnih skupnosti, ker to ni v interesu upravljalca temeljne banke, je bilo rečeno na seji Komisije, ko je govorila o omejenem Osnutku zakona.

Komisija pa je tudi priporočila, da bi več določb Osnutka zakona uskladili z Zakonom o združenem delu in z Zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

Sredstva za prevzemanje rizika bank

Zakonodajnopravna komisija Zveznega zbora je najprej opozorila, da Osnutek zakona ni ustrezno obrazložen, saj gre za obsežne spremembe in dopolnitve veljavnega Zakona, tako da bi v obrazložitvi morali navesti načela, po katerih morajo biti urejeni odnosi na tem področju.

Poleg tega je Komisija opozorila tudi na določene pravno redakcijske popravke predlaganih rešitev. Glede kazenskih določb je bilo rečeno, da so nekatere materialne določbe Osnutka zakona ostale brez sankcij. Treba bi bilo na primer predvideti ukrepe v primeru, če se bančna organizacija ne dogovori za prevzemanje rizika za posamezno investicijo.

Tudi člani Zakonodajnopravne komisije so pripomnili, da bi bilo treba predvideti sredstva, iz katerih bo banka prevzemala rizike, ali pa bi bilo treba predpisati, da se pogoji in način prevzemanja rizika urejajo v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju v bančno organizacijo.

Osnutek zakona napoveduje tudi velika pooblastila ZIS pri določanju in vodenju kreditne politike bank. Zaradi tega so člani te Komisije zahtevali, da mora Zakon določiti meje in merila, ko bo ZIS lahko uporabil vsa svoja pooblastila.

Obveščanje še ni sestavni del določanja in izvajanja politike

- V obveščanju domače javnosti so bili v celoti doseženi ugodni rezultati, vendar se viri informacij in sredstva informiranja bolj ukvarjajo s težavami v razvoju države in ne prenašajo celovite slike stanja
- V obveščanju tuje javnosti o Jugoslaviji se največkrat uporabljajo direktni stiki naših najvidnejših državnih in partijskih funkcionarjev s stalno ali začasno akreditiranimi tujimi dopisniki
- Aktivnost na področju multilateralnega sodelovanja na področju informiranja je bila usmerjena na dosledno izvajanje sklepov in priporočil VI. zasedanja neuvrščenih držav in priprave za sedmo srečanje
- Podružbljanje informativne dejavnosti do tujine naj omogoči, da bo le-ta postala stalna in organizirana družbena aktivnost, ki odraža konkretne interese naše skupnosti in njenih samoupravnih subjektov

Delo Zveznega sekretariata za informacije je v letu 1982 potekalo v pogojih okrepljenih prizadevanj za uresničevanje gospodarske in družbene stabilizacije in vse zahtevnejšega mednarodnega položaja Jugoslavije. Poslabšanje skupne mednarodne situacije in zaostrovanje konfrontacije med velesilami in bloki je pripeljalo do pospešene aktivnosti velikih informativnih sistemov nasproti naši državi. Vse to je terjalo kompleksnejšo razčlenitev informacijskega delovanja katerega namen je, na podlagi nepretrganega analitičnega spremljanja dogajanj v celotnem procesu javnega obveščanja zagotoviti pravočasno ugotavljanje perečih problemov, zastojev in ovir pri obveščanju in kakovostneje obveščati domačo in tujo javnost o politiki in ukrepih Zveznega izvršnega sveta in upravnih organov.

V letu 1982 je bilo delovanje Sekretariata osredotočeno na popularizacijo ukrepov in akcij v zvezi z izvajanjem politike družbenoekonomskega in političnega razvoja in zunanje politike SFRJ, zlasti pa na obveščanje o vprašanjih, ki so bila v središču pozornosti za realizacijo politike ekonomske stabilizacije.

Te ugotovitve so navedene v poročilu o delu Zveznega sekretariata za informacije v letu 1982, ki ga je Zvezni izvršni svet poslal v obravnavo delegatom v Skupščini SFRJ. V poročilu je prikazano delovanje sekretariata za informacije pri obveščanju domače in tuje

javnosti, pri izvajanju zveznih predpisov s področja družbenega sistema informiranja in sistema javnega obveščanja, prav tako pa so poudarjeni najpomembnejši problemi na področju obveščanja in so dan nekoliko predlogi za reševanje.

OBVEŠČANJE DOMAČE JAVNOSTI

V poročilu je ocena, da so bili v obveščanju domače javnosti v celoti doseženi ugodni rezultati tako glede kontinuiranega, pravočasnega in konstruktivnega obveščanja. Vendar pa so se v prvi polovici leta 1982 tudi viri informiranja in sredstva obveščanja bolj ukvarjali s težavami in problemi pri razvoju države in niso prenašala objektivne slike stanja in možnosti za premagovanje problemov. S tem v zvezi je poudarjeno, da so viri obveščanja neenako usposobljeni za kakovostno opravljanje svojih obveznosti pri obveščanju javnosti, kakor tudi, da so v javnih glasilih pojavi, da je dana prednost panožnim ali regijskim interesom v primerjavi s skupnimi cilji.

Ko je govor o dejavnosti sekretariata je poudarjeno, da je v veliki meri prispeval k obveščanju javnosti o delu Zveznega izvršnega sveta in zveznih upravnih organov pri izvajanju stabilizacijskega programa in pri iskanju izhoda iz obstoječih težav. Navedeno je, da je sekretariat pripravljala uradna sporočila za tisk s 171 sej ZIS, organiziranih je bilo 45 tiskov-

nih konferenc, na katerih so bili predstavniki ZIS ter zveznih organov in organizacij, kot tudi 71 internih pogovorov z akreditiranimi novinarji, da bi se natančneje seznanili s stanjem na posameznih področjih ali pa z bistvom posameznih ukrepov.

Sekretariat je domačo javnost redno obveščal o delu Komisije zveznih družbenih svetov za probleme gospodarske stabilizacije. Sekretariat je bil tudi pobudnik ustanovitve aktivna predstavnikov zveznih organov in organizacij, ki se ukvarjajo s planiranjem javnih nastopov funkcionarjev in s sodelovanjem s predstavniki sredstev javnega obveščanja, da bi bila javnost pravočasno obveščena o odlokih zveznih organov.

OBVEŠČANJE NAŠIH DRŽAVLJANOV V TUJINI

Takšna dejavnost sekretariata je prispevala k uresničevanju ustavnega načela javnosti dela. Še vedno pa se premalo spoštuje zakonska obveznost, da morajo zvezni upravni organi in zvezne organizacije dajati na zahtevo predstavnikov tiska in drugih sredstev javnega obveščanja obvestila in podatke o posameznih vprašanih s svojega delovnega področja.

V zvezi s pravočasnim obveščanjem naših državljanov na začasnem delu v tujini in drugih državljanov SFRJ v tujini o družbenoekonomskih in političnem razvoju ter notranjepolitični dejavnosti Jugoslavije je v poročilu poudarjeno, da je sekretariat tem vprašanjem posvečal posebno pozornost. Kljub temu pa je v posameznih primerih, posebej ob sprejetju novih ukrepov Skupščine SFRJ in ZIS, prišlo do dvomnih tolmačenj tistih ukrepov, ki zadevajo predvsem naše državljane na začasnem delu v tujini (uvoz in carina), kar je imelo negativne posledice.

Za potrebe obveščanja naših državljanov v tujini je sekretariat redno pošiljal ustrezno informacijsko gradivo jugoslovanskim kulturno-informativnim centrom in diplomatsko-konzularnim predstavništvom. Pri tem je posebno pozornost posvečal uporabi dokumentarnih in celovečernih filmov in novih filmskih pregledov. Sekretariat je začel tudi pobudo za ponovno vzpostavitev obveščanja prek video-kaset, nadaljeval je tudi akcijo za razširitev naročnine na naš tisk. Prav tako je organiziral obveščanje naših državljanov v organizacijah združenega dela v državah v razvoju.

Osnovni namen obveščanja naših izseljencev, predvsem v

POROČILO O DELU ZVEZNEGA SEKRETARIATA ZA INFORMACIJE za leto 1982

prekomorskih državah je bilo redno obveščanje o najaktualnejših dogodkih v Jugoslaviji in o njeni mednarodni aktivnosti, zaradi negovanja trajnih vezi z domovino in na ta način njihovo večje angažiranje za izvirno pojasnjevanje resnice o Jugoslaviji. Na tem področju pa še niso izkoriščene vse možnosti, med drugim tudi zaradi finančnih težav.

DEJAVNOST TUJIH DOPISNIKOV V JUGOSLAVIJI

Pri obveščanju tuje javnosti o jugoslovanski politiki so bili često uporabljeni, je poudarjeno v poročilu, neposredni stiki naših najvišjih državnih in partijskih funkcionarjev, znanstvenikov in strokovnjakov s stalno ali začasno akreditiranimi tujimi dopisniki (100 stalno akreditiranih novinarjev in 692 posebnih poročevalcev). To je prispevalo, da so tuji dopisniki v svojih poročilih objektivno obravnavali najaktualnejša družbenoekonomska in politična gibanja, prav tako pa tudi zunanjepolitično aktivnost naše države.

Izjemno zanimanje tujih sredstev obveščanja je vzbudil XII. kongres ZKJ o katerem so poročali 203 tuji novinarji, kot tudi sklepi in ukrepi Skupščine SFRJ in ZIS v zvezi z uresničevanjem politike ekonomske stabilizacije. V stikih s funkcionarji ZIS so tuji novinarji avtentično pojasnili svetovni javnosti našo družbenoekonomsko in politično stvarnost.

Sekretariat je med letom v sodelovanju s komiteji za informacije republik in pokrajin obveščal stalne tuje dopisnike o najaktualnejših vprašanjih notranjega razvoja in mednarodnega sodelovanja naše države. V ta namen je bilo 28 tiskovnih konferenc zveznih, republiških in pokrajinskih funkcionarjev in strokovnjakov.

Ker je bilo leto 1982 v znamenju priprav na VII. konferenco neuvršenih držav, si je sekretariat prizadeval, da bi k nam prišlo več novinarjev iz teh držav, da bi izvirno seznanili svojo javnost z našimi stališči o aktualnih mednarodnih vprašanjih, posebej s področja neuvrščene politike. Po organiziranem bivanju v Jugoslaviji je 220 novinarjev iz neuvršenih držav in držav v razvoju objavilo vrsto člankov o naši državi in njeni notranji in zunanji politiki, objavljenih pa je bilo tudi vrsta radijskih in televizijskih oddaj.

INFORMACIJSKA DEJAVNOST DO SOSEDNIH DRŽAV

V informacijski dejavnosti do sosednih držav, je ugotovljeno v poročilu, so bila vložena prizadevanja, da se zagotovi organiziranejša komuniciranje neposrednih nosilcev te dejavnosti v funkciji plasiranja naših informacijskih sporočil. Sodelovanje s temi državami na področju informiranja je v celoti pozitivno (razen z LSR Albanijo) in je posebnega pomena za celotne odnose.

Pri obveščanju neuvršenih držav in držav v razvoju so bila naša informativna sporočila v letu 1982 vsebinsko bogatejša in bolj kot prej regionalno usmerjena ter so se nanašala tako na mednarodni položaj Jugoslavije in njeno aktivnost v gibanju neuvršenih kot na temeljne vrednote našega družbenoekonomskega in političnega sistema. K temu so poleg intenzivnejšega sodelovanja nosilcev informacijske dejavnosti na podlagi listin gibanja neuvršenosti in bilateralno urejenih odnosov z določenim številom teh držav prispevali tudi izmenjava ministrov za informacije in diplomatski stiki v naši državi in tujini, sklenitev mednarodnih sporazumov in periodičnih programov. V okviru prizadevanj za vzpostavitev novega mednarodnega informacijskega reda so bile sprejete mnoge aktivnosti zaradi zagotavljanja pogojev za hitrejšo osamosvojitve nacionalnih sistemov obveščanja neuvršenih držav in držav v razvoju. V zvezi s tem se je nadaljevala ustrezna strokovna in tehnično-tehnološka pomoč najmanj razvitim državam v razvoju.

Zlasti pomembno vlogo je imel pri vzajemni izmenjavi informacij in v celotnem našem informacijskem delovanju do teh držav pool časopisnih agencij neuvršenih držav in sodelovanje med radiodifuznimi organizacijami.

V naši informativni dejavnosti do zahodnih držav je bila posebna pozornost posvečena kakovosti pisanih in audio-vizualnih gradiv. Zvezni sekretar za informacije je v sodelovanju z Jugoslovansko radio-televizijo začel preučevati dosedanje oblike sodelovanja na tem področju, predvsem za to ker so zasnovane na komercialnih aranžmajih, kar je pripeljalo našo državo v neenakopraven položaj.

Sodelovanje z zahodnimi državami na področju informacijske

je ni urejeno z meddržavnimi sporazumi.

MULTILATERALNO SODELOVANJE

Glede multilateralnega sodelovanja na področju informacij, je v poročilu poudarjeno, da je sekretariat v letu 1982 osredotočil aktivnost na dosledno izvrševanje sklepov in priporočil VI. vrhunkega sestanka neuvršenih in priprave na VII. vrhunski sestanek. Kot članica vseh koordinacijskih teles za sodelovanje neuvršenih držav na področju informacij si je naša država prizadevala za nadaljnji razvoj medagencijskega sodelovanja in pospeševanja aktivnosti radiodifuznih organizacij na temeljih solidarne pomoči.

V poročilu je posebej poudarjena aktivnost Jugoslavije v medvladnem koordinacijskem svetu neuvršenih držav. Prav tako je poudarjeno, da se je sekretariat skupaj z jugoslovansko komisijo za sodelovanje z UNESCO, angažiral pri reševanju vprašanj in pristojnosti UNESCO na področju informacije in komunikacije, kakor tudi, da se je začel uresničevati mednarodni program za razvoj komunikacije pri UNESCO kot multilateralnega mehanizma pomoči najmanj razvitim državam za vzpostavitev njihovih informacijskih sistemov. Ta mehanizem predstavlja tudi prve praktične korake mednarodne skupnosti pri vzpostavitvi mednarodnega informacijskega reda. V letu 1982 je bil določen obseg in oblike pomoči Jugoslavije temu programu.

SODELOVANJE SEKRETARIATA Z NOSILCI INFORMACIJSKE DEJAVNOSTI

Pri uresničevanju svojih nalog je sekretariat neposredno sodeloval z nosilci informacijske dejavnosti na ravni federacije, katerih programi se financirajo iz proračuna federacije in z drugimi subjekti, ki sodelujejo pri obveščanju tujine. Pri tem je sekretariat skrbel, da so programi omenjenih institucij zasnovani in izvršeni tako, da se na najbolj učinkovit način zagotovi plasma našega informacijskega sporočila v tujini.

Ko je govor o Tanjugu je v preteklem letu v svojih dnevnih servisih v petih tujih jezikih povečal obseg obveščanja (dnevno je oddal okrog 314 strani besedila), pri čemer je

bila posebna pozornost posvečena poklicnim standardom mednarodnega informacijskega trga. Okrog 30 odstotkov njihovih informacij je bilo objavljenih v celoti. S svojimi servisi za tujino je Tanjug v letu 1982 oddal skupaj 114.478 informacij, ki so trajale 21.330 ur. S tem je presegel dogovorjeni obseg za 1.130 ur. V istem obdobju je Tanjugova dopisna mreža štela 45 dopisnikov.

Radio Jugoslavija je v dnevnih oddajah v devetih tujih jezikih obveščal tujo javnost o družbenoekonomskem in političnem razvoju Jugoslavije, ter o njeni zunanjepolitični aktivnosti.

Periodične revije, namenjene tujini (Mednarodna politika, Jugoslovanska revija, Aktualna vprašanja socializma, Jugoslovanske novice in Jugoslovanski pregled) so izpolnile vsa temeljna pogodbena merila glede tem, načina in vsebine informacij. Nadaljevalo se je intenzivno sodelovanje domačih in tujih založnikov za izdajo del jugoslovanskih avtorjev v tujini.

V poročilu je prav tako poudarjeno, da si je sekretariat prizadeval, da se bolj kot prej proizvajajo in odkupujejo dokumentarni in kratkometražni filmi, ker so avdiovizuelna sredstva najučinkovitejša za obveščanje širokega avditorija.

IZVAJANJE ZVEZNIH PREDPIŠOV S PODROČJA OBVEŠČANJA

Ko je govor o izvajanju zveznih predpisov s področja družbenega sistema informiranja in sistema javnega obveščanja je v poročilu poudarjeno, da je sekretariat, da je izpolnil svoje obveznosti, ki so določene z zakonom o temeljih družbenega sistema informiranja in o informacijskem sistemu federacije, delal pri določanju skupnih zadev in nalog v družbenem sistemu informiranja in informacijskem sistemu federacije, ki je pomemben za vso državo. V postopku določanja teh del je bilo uresničeno popolno sodelovanje sekretariata s pristojnimi organi in organizacijami in posameznimi strokovnimi službami v federaciji. Lani se je sekretariat prav tako angažiral pri pravi osnutka zakona o temeljih sistema javnega obveščanja.

Pri izpolnjevanju obveznosti iz pristojnosti federacije, ki izvirajo iz dogovora ZIS in izvršnih svetov republik in av-

tonomnih pokrajin o skupni politiki reševanja materialnega položaja sredstev obveščanja je sekretariat predlagal ZIS ukrepe s področja zunanje trgovine in financ, prometa in zvez, energetike, trga in cen. Pri sprejemanju ukrepov gospodarske politike je upošteval, da se z ustreznimi izjemami informativno-političnim glasilom zagotovijo potrebni pogoji za delovanje na doseženi stopnji razvitosti.

NAJPOMEMBNEJŠI PROBLEMI NA PODROČJU OBVEŠČANJA

V posebnem delu poročila je prikaz najpomembnejših problemov na področju obveščanja, kot tudi predlogi za rešitev. Poudarjeno je, da še vedno niso izkoriščene vse možnosti za pravočasno, popolno in kvalificirano obveščanje javnosti, za kar nosijo veliko od-

govornost viri informacij. Najpogostejše slabosti virov informacij so v nezadostnem obveščanju o učinkih ukrepov, ki se sprejemajo, o dajanju kontraktornih informacij, kot v nezadostnem poudarku dolgoročnih opredelitev in strategiji premoščanja težav. Še vedno ni pravočasnega in dokumentiranega reagiranja na različne kritike in kritizerske pripombe glede sprejete politike.

Glavna pomanjkljivost je, da obveščanje še vedno ni postalo sestavni del določanja in izvajanja politike, kot tudi priprav, sprejemanja in uresničevanja ukrepov.

Glede koordiniranega delovanja vseh zveznih in drugih institucij zaradi zagotavljanja hitrejšega in učinkovitejšega obveščanja tujih novinarjev, akreditiranih v Jugoslaviji, o stališčih in odločitvah državnih organov in organov družbenopolitičnih organizacij, še vedno ni bil dosežen zadosten napredek. Zaradi tega bo v pri-

hodnjem obdobju pozornost sekretariata usmerjena v krepitev sodelovanja z republiški in pokrajinskimi komiteji za informacije.

MATERIALNO- FINANČNE TEŽAVE

Pri programiranju naše informacijske dejavnosti do tujine smo dosegli določen napredek, niso pa še sklenjeni samoupravni in dogovori vseh subjektov, ki sodelujejo, na področju informacij, s katerimi bi uredili materialne in finančne odnose. Pri programiranju naše informacijske aktivnosti moramo imeti pred očmi realne materialne možnosti države in neizogibne omejitve, ki izhajajo iz politike ekonomske stabilizacije.

Materialno-finančne težave zmanjšujejo prizadevanja za smotrnejše in kakovostnejše izvrševanje temeljnih nalog nosilca informativne dejavnosti

do tujine, zlasti za uresničitev programa razvoja in krepitev materialne baze te dejavnosti. Zaradi tega je treba določiti prednosti s stališča učinkov in potreb in to v vsej informativni dejavnosti do tujine.

V poročilu je prav tako poudarjeno, da ta dejavnost mora postati sestavni del naše samoupravne prakse in akcije družbenopolitičnih skupnosti in organizacij, družbenih organizacij in društev. Zato si je treba prizadevati, da se specializirane institucije za obveščanje tujine še bolj odpro, do vseh dejavnikov gospodarske, kulturne, umetniške in informativne ustvarjalnosti. Poudružbljanje na tem področju mora delovati tako, da bo dobilo obveščanje tujine pomen nepretrganega organiziranega družbenega delovanja, ki popolneje izraža konkretne interese naše skupnosti in njenih samoupravnih subjektov in da se vse manj opira na državni aparat.

